

چکیده

نگارنده : سید جعفر حسنی

پوست به عنوان بزرگ ترین اندام و لایه محافظت کننده بدن انسان و حیوانات در برابر صدمات فیزیکی، شیمیایی و عفونی مطرح می باشد. وجود گیرنده های حسی در پوست، تشخیص درد، خارش، لمس، حرارت، سرما و... را میسر ساخته و نیز نمایانگر اختلالات درونی بدن است. اختلالات پوستی و مخاطی در حیوانات خانگی، به خصوص سگ ها و گربه ها، بخش قابل توجهی از مواجهات بالینی در دامپزشکی را تشکیل می دهند. این شرایط متنوع می توانند تأثیر قابل توجهی بر روی رفاه حیوانات داشته و منجر به ناراحتی، درد و احتمالاً به خطر انداختن کیفیت کلی زندگی آن ها شوند. فاکتور های مختلفی در شدت ایجاد بیماری های پوستی نقش دارند مانند سن، نژاد، رنگ پوست، جنسیت، جیره غذایی، منطقه جغرافیایی، فصل و... عوامل مختلفی مانند باکتری ها، انگل ها، قارچ ها، ویروس ها، اختلالات سیستم ایمنی، اختلالات سیستم اندوکرین، سرطان ها، برخی سموم و داروها، تروما، کمبود برخی ویتامین ها و مواد معدنی هم می توانند باعث بروز ضایعات و اختلالات پوستی متعدد شوند. هدف از انجام این مطالعه، تعیین شیوع و بررسی هیستوپاتولوژیک نمونه های بیوپسی از اختلالات پوستی_مخاطی سگ ها و گربه های ارجاعی به بیمارستان تخصصی دامپزشکی دانشگاه ارومیه بود. در مجموع بیش از 640 قلاده سگ و گربه در این مطالعه از نظر میزان شیوع ضایعات پوستی-مخاطی در سگ ها و گربه ها تحت بررسی قرار گرفتند. و در کل 83 سگ و گربه مبتلا به ضایعات پوستی-مخاطی شناسایی شدند. حیوانات مورد مطالعه در این پژوهش بر اساس سن به سه گروه (کمتر از 1 سال، 1 تا 3 سال و بالای 3 سال) تقسیم بندی شدند. همچنین، حیوانات مورد مطالعه بر اساس سن، نژاد و جنسیت نیز دسته بندی شدند. در این تحقیق، روش های مختلف بیوپسی و بالینی برای تشخیص ضایعات پوستی-مخاطی به کار گرفته شد. ضایعات پوستی-مخاطی شناسایی شده شامل 57 مورد (68/67 درصد) زخم های تروماتیک و سپس 8 مورد (9/63 درصد) ضایعات پوستی ناشی از جرب ها و 8 مورد ضایعات پوستی-مخاطی قارچی (3/63 درصد)، 5 مورد ضایعات پوستی-مخاطی باکتریایی و ویروسی (6/02 درصد)، 3 مورد (3/61 درصد) ضایعات پوستی-مخاطی مرتبط با اختلالات سیستم ایمنی، 2 مورد (2/40 درصد) ضایعات نئوپلاستیک پوستی-مخاطی بود. از موارد نادر شناسایی شده می توان به یک مورد بولوس پمفیگوئید در یک قلاده گربه، یک مورد دمودکس در یک قلاده گربه، یک مورد SCC تونسیلار در یک قلاده سگ، یک مورد نکروز اپیدرمی سمی در یک قلاده سگ و یک مورد سباسئوس گند آدنایتیس در یک قلاده سگ اشاره نمود. بولوس پمفیگوئید و آلودگی پوست با دمودکس در گربه در مطالعه حاضر برای اولین بار در ایران گزارش شدند. در مطالعه حاضر گربه های نژاد DSH (71/05 درصد) و بعداً نژاد پرشین (23/68 درصد) و سگ های نژاد میکس (31/11 درصد) و سپس نژاد عراقی (24/44 درصد) بیشترین میزان فراوانی ضایعات پوستی-مخاطی در بین نژادهای مختلف سگ ها و گربه ها را داشتند. شیوع بیماری های پوستی-مخاطی در سگ ها و گربه های نر به ترتیب 64/44 و 65/78 درصد و بیشتر از سگ ها و گربه های ماده بود. از 83 کیس با ضایعات پوستی-مخاطی شناسایی شده، 45 قلاده (54/21 درصد) سگ (29 قلاده نر و 16 قلاده ماده) و 38 قلاده (45/78 درصد) گربه (25 قلاده نر و 13 قلاده ماده) بودند. همچنین شیوع ضایعات پوستی-مخاطی در سگ ها کمتر از 1 سال و گربه های کمتر از 3 سال به ترتیب 40 و 89 درصد و بیشتر از سنین دیگر بود. درک جزئیات هیستوپاتولوژیکی و پایه های آماری این ضایعات پوستی-مخاطی برای تشخیص دقیق، درمان مؤثر و در نهایت بهبود نتایج بالینی حیوانات بسیار حیاتی است. پژوهش حاضر اولین مطالعه جامع هیستوپاتولوژی بیماری های پوستی مخاطی در سگ و گربه در ایران است.

واژه های کلیدی: پوست، مخاط، جرب، قارچ، ایمنی، سرطان، سگ، گربه، پاتولوژی